

--	--	--

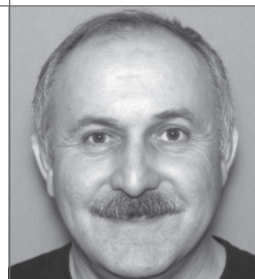

חודרים למסלול הנכון

צה"ל מפציץ בלבנון

בשנים שלפני מלחמת לבנון השנייה סגד צה"ל לכוח האווירי וביטל את חשיבותו של צבא היבשה. זו הייתה סטייה חמורה מתורת הלחימה הקלאסית, וכעת יש לחזור אליה¹

◀ סא"ל (מיל') ד"ר עפר דרורי מנהל אגף ביחידת מחשב. יוזם ועורך של אתר הגבורה²

מבוא

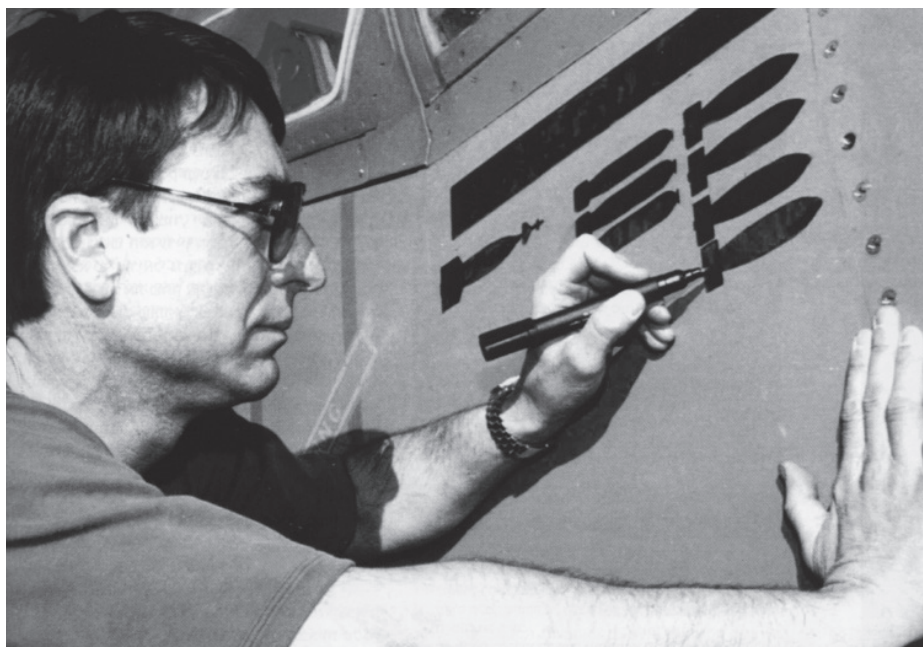
בשנים שלפני מלחמת לבנון השנייה התחולל בצה"ל שינוי מרחיק לכת שעיקרו היה התאמה לכאורה של הסד"כ, של תורת הלחימה ושל ההצטיידות לתהליכים שהתרחשו באזור ובמדינה. מדובר היה בהתאמה לכאורה בלבד, שכן התהליכים שהתרחשו באזור לא הובנו נכון, והמסקנות שהוסקו מהם היו שגויות, ובכלל זה המסקנות שהוסקו בנוגע לסד"כ, לתורת הלחימה ולהצטיידות.

הקונספציה בנוגע לאי-הצורך בכוח יבשתי

את מלחמות המפרץ הראשונה והשנייה וכן את הסכם השלום עם ירדן תירגמו קובעי המדיניות בישראל לתפיסה הגורסת כי בהיעדר חזית מזרחית נשקף למדינה סיכון קטן בלבד ביבשה מכיוון מזרח. אם נצרך לכך את הסכם השלום עם מצרים ואת הערכת הצבא בנוגע לחולשת הצבא הסורי, נבין עד כמה "הגיונית" הייתה המסקנה שלמדינת ישראל לא נשקף למעשה איום קרקעי של ממש. נוסף על כך התרחשו בישראל בשנים האחרונות תהליכים כלכליים, ובהם הצמצום הדרסטי בהוצאות הממשלה, המעבר למשק צומח המבוסס על חברות פרטיות ומיקוד הכלכלה הישראלית בגופים התורמים לכלכלה.³

התחושה של היעדר איום יבשה יחד עם מגמת הצמצומים בהוצאה הציבורית הובילו את הצבא לצמצם את כוחות היבשה שלו

התחושה של היעדר איום יבשה יחד עם מגמת הצמצומים בהוצאה הציבורית הובילו את הצבא לצמצם את כוחות היבשה שלו. לצמצום הדרסטי באימונים הייתה סיבה נוספת: הצורך להחזיק כוח צבאי גדול בשטחי יהודה ושומרון כדי שאפשר יהיה לשמור על שגרת חיים סבירה בתוך גבולות הקו הירוק, דהיינו למנוע טרור נגד תושבי המדינה. יתר על כן, בהיעדר איום יבשתי של ממש התמקדו כוחות היבשה של צה"ל בעיקר בלחימה בטרור ובאינתיפאדה. המלחמה הזאת הפכה מבחינת צבא היבשה לחזות הכול. ראוי לציין שהתקשורת שיתפה פעולה עם המגמה לקצץ בצבא: פרשנים ומומחים תמכו בקיצוצים האלה ויצרו לכך דעת קהל אוהדת. התקשורת גם תרמה לאווירת ה"עליהם" שכונה נגד משרתי

איש צוות אוויר בריטי מסמן על מטוס הארייר את מספר משימות הפצצה שביצע בקוסובו | למעט מלחמת קוסובו, מעולם לא הוכרעה מלחמה רק באמצעות כוח אווירי

קיימת לחימה בשטחים פתוחים, קיימת לחימה בשטחים בנויים מול אויב מצויד היטב, קיימת לחימה נגד יעדים מבוצרים. במילים אחרות: קיימת לחימה יבשתית בעצימות גבוהה שהיא שונה במהותה מהלחימה בשטחים. השכחה הזאת, שאולי יותר נכון לכוונה התעלמות, גרמה לכך שהצמצום הדרסטי באימונים של צבא היבשה לא עורר שום מחאה בצבא או מחוצה לו. כך אירע שבשנים האחרונות ניתן היה לפגוש חיילי שריון סדירים - שכידוע מפעילים מכוונות מלחמה משוכללות ביותר - שהתאמנו פחות מחודש בשנה, בדומה להיקף האימונים שהיה נהוג בכוחות המילואים במשך שנים. בשאר הזמן הם עסקו בפעילות מבצעית בשטחים - פעילות שאין ולא כלום בינה לבין ההכשרה המקצועית שלהם. יחידות החי"ר בשטחים עסקו לכאורה במשימות שתואמות את הכשרתן, אך הן זנחו כמעט לגמרי את האימונים. וכאשר כבר נערך אימון, ברוב המקרים הוא היה בתחום הלחימה בשטחים ולא במתארי לחימה אחרים.

כוח אווירי אינו מכריע מלחמה

כל תורות הלחימה הקלאסיות מדגישות שלא ניתן להשיג הכרעה מהאוויר. ניתן בהחלט לשחוק את האויב מהאוויר ואפילו לשבור את רוח הלחימה

הקבע בגלל תנאי השירות שלהם. הצבא לא השכיל לבודד את משרתי הקבע הקרביים מרוב המשרתים שאינם קרביים ואכן אינם ראויים לסל ההטבות המורחב. בכך לא רק שתרם לבזבוז עצום בשורותיו אלא אף איפשר לטענות נגד כל המשרתים להתקבע בתודעת הציבור הישראלי. לצד הקיצוץ הדרסטי בצבא היבשה גם גובשה קונספציה הטוענת שניתן להכריע את המערכות באמצעות כוח אווירי בלבד. בחיל האוויר הושקע תקציב גדול, וזה נוצל, בין היתר, כדי לרכוש מטוסים ומסוקים חדשים וכן כלי טיס בלתי מאוישים. אולם הקונספציה הזאת התעלמה ממה שמלמדת אותנו ההיסטוריה: למעט מלחמת קוסובו, מעולם לא הוכרעה מלחמה רק באמצעות כוח אווירי.

האינתיפאדה אינה חזות הכול

צה"ל השיג הישגים מרשימים בלחימה נגד הטרור, ובעקבותיהם הצטמצמו מאוד מספר הפיגועים ומספרם של קורבנות הטרור. מדובר בהישג שהוא כמעט ללא תקדים במלחמתן של מדינות נגד ארגוני טרור, ושותפים לו - לצד כוחות צה"ל - גם השב"כ והמשטרה. אולם במהלך הלחימה הקשה והאינטנסיבית נגד הטרור שכח הפיקוד הבכיר של הצבא את העובדה שקיימות צורות לחימה נוספות:

ניתן להשיג בעיקר באמצעות שינוי המדיניות הנוכחית, המאפשרת לאלפי מלש"בים בכל שנה שלא להתגייס בתואנות שונות ומשונות. כיום מתגייסים לצבא רק כ-50% מכלל המלש"בים. בשנים האחרונות שמענו לא פעם טענות שלצבא אין צורך ביותר מכך, אך במקביל אנחנו שומעים על העומס הבלתי נסבל המוטל על מי שמשרתים - במיוחד ביחידות הקרביות - עומס שגורם לשחיקת הלוחמים ולמחסור בימי אימונים.

חובת המדינה לאזרחיה

המלחמה האחרונה בלבנון חשפה את פגיעותו של העורף בישראל לטילי קרקע-קרקע. בשנים האחרונות הושקעו משאבים רבים בהשגת יכולות ליירוט טילי קרקע-קרקע ארוכי טווח, ובעקבות המלחמה גם הואץ הפיתוח של מערכת ליירוט טילי קרקע-קרקע קצרי טווח. במקביל יש לדעתי להגביר את מיגונו של העורף כדי שיוכל להמשיך בשגרת חייו גם בעיתות מלחמה. יש לקבוע תקני בנייה מחמירים לבניינים שייבנו בעתיד, אך יש גם לחפש מענה לבתים הישנים. את המענה הזה ניתן למצוא בתוכנית הלאומית שגובשה באחרונה לחיזוק מבנים מפני רעידות אדמה. כזכור טוענים מומחים שרעידת אדמה חזקה תפקוד את ארץ ישראל בתוך 50 שנים. מדובר אומנם בהשקעות כבדות, אך למדינה אסור להתנער מאחריותה כלפי שלומם הפיזי של אזרחיה.

סיכום

צה"ל התברך באנשים מצוינים. רבים מהם רואים בשירותם הצבאי שליחות, והם מבצעים אותה במסירות נפש ובאמונה. החיילים והמפקדים האלה נותנים את הכול למען ביטחונה של המדינה. גם בלחימה האחרונה נחשפו מעשי גבורה יוצאי דופן של מפקדים ושל חיילים. יש לתעל את את כשרונותיהם ואת יכולותיהם של מפקדי צה"ל ושל חייליו לעשייה ולהתכוננות במסגרת תורת ביטחון עדכנית העונה על הצרכים של מדינת ישראל. תורת ביטחון כזאת חייבת להיות מבוססת גם על לקחי המלחמה האחרונה בלבנון וגם על לקחי מלחמות קודמות דוגמת מלחמת יום הכיפורים.

הערות

1. המאמר נכתב בעיצומה של מלחמת לבנון השנייה.
2. www.gvura.org
3. עפר דרורי, "מקונספציה לקונספציה", מערכות 407, יוני 2006

הפגיעה בעורף הישראלי במלחמת לבנון השנייה | יש להגביר את מיגונו של העורף כדי שיוכל להמשיך בשגרת חייו גם בעיתות מלחמה

תורת ביטחון עדכנית העונה על הצרכים של מדינת ישראל חייבת להיות מבוססת גם על לקחי המלחמה האחרונה בלבנון וגם על לקחי מלחמות קודמות דוגמת מלחמת יום הכיפורים

1. בצה"ל כפי שהייתה נהוגה עד למלחמת לבנון הראשונה. זו כללה הכשרה בסיסית של כל חייל בהתאם למקצועו ולאחריה פעילות מבצעית (קו) של שלושה חודשים ותקופת אימון של שלושה חודשים - במחזוריות.
2. את תוספת התקציבים לצבא היבשה יש ליעד לא רק לאימונים אלא גם לבניין הכוח ולהצטיידות באמצעי לחימה מתקדמים.
3. יש להגדיל את הכוח הסדיר - בראש ובראשונה כדי לפצות על צמצומו של צבא המילואים בשנים האחרונות. את ההגדלה החיונית הזאת

שלו, אבל את ההכרעה משיגים כמעט תמיד רק באמצעות כיבוש שטח, ושטח כובשים באמצעות כוחות יבשה. טבעי הדבר שאנשי חיל האוויר יחשבו אחרת, אך המלחמה האחרונה הוכיחה פעם נוספת את מה שהיינו כבר צריכים ללמוד מההיסטוריה הצבאית.

מה על הצבא לעשות

נוכח המציאות הזאת על הצבא לנקוט את הצעדים הבאים:

1. יש להחזיר את צבא היבשה לראש סולם העדיפויות מבחינת התקציבים, ויש ליצור מתכונת חדשה לבניית הכוח הסדיר ביבשה שתהיה מבוססת על אימון של חצי שנה לפחות בכל שנה של כלל יחידות היבשה - חי"ר, שריון, חות"ם והנדסה. האימון צריך לכלול את המתווים השונים הקיימים בלחימה היבשתית ולא רק ביצוע מעצרים או פעילות מודיעינית נקודתית דוגמת זו הנעשית בשטחים. במידה מסוימת מדובר בחזרה למתכונת האימונים

